

Veldisvísisföll, andhverfur og lograr

math104-1calc Inngangur að stærðfræðigreiningu

Kjartan G. Magnusson, followed by many others

September 20, 2015

Veldisvísiföll (exponential functions)

$f(x) = a^x$ ($a > 0$) kallast veldisvísifall með grunn a .

$$a^{p/q} = \left(a^{1/q}\right)^p = \left(\sqrt[q]{a}\right)^p$$

En hvað ef x er óræð?

Dæmi: Vextir í banka, $p \cdot 100\%$

Hvernig vex upphæð sem er H einingar í upphafi?

- eftir 1 ár er upphæðin $H + p \cdot H = (1 + p)H$
- eftir 2 ár: $(1 + p)H + p(1 + p)H = (1 + p)(1 + p)H = (1 + p)^2 H$
- eftir n ár: $(1 + p)^n H$

Þetta er veldisvísifall, sem er skilgreint á $\mathbb{N}$; $a = 1 + p$.

Þetta nefnist **veldisvöxtur** (exponential growth) eða veldishrönnun (exponential decay).

Dæmi: Sagan af hrísgrjónum og taflborðinu...

Veldisvísisreglur

$$a^x \cdot a^y = a^{x+y}$$

$$(a^x)^y = a^{x \cdot y}$$

$$\frac{a^x}{a^y} = a^{x-y}$$

Eintækt fall

Fall $f : D \rightarrow R$ er eintækt (one-one, injective) ef

$$f(a) = f(b) \Rightarrow a = b$$

Andhverfur

g er andhverfa f ef

$$f(g(x)) = x \quad \text{og} \quad g(f(x)) = x$$

fyrir öll $x \in D_g$ og öll $x \in D_f$.

Við táknum andhverfu f með f^{-1} .

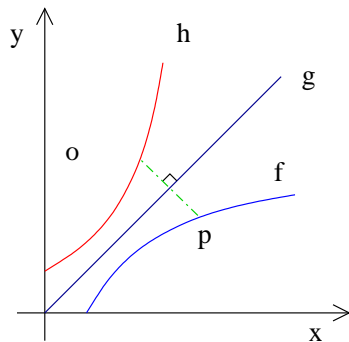
Hér gildir

$$y = f(x) \quad \Leftrightarrow \quad x = f^{-1}(y)$$

fyrir öll $x \in D_f$.

Graf andhverfunnar

Ef (x, y) er á grafi $f(x)$ þá er (y, x) á grafi $f^{-1}(x)$

Lograr

Logri með grunn a , ($a > 0$, $a \neq 1$)

$$y = \log_a x \Leftrightarrow x = a^y$$

þ.e. $\log_a x$ er andhverfa a^x .

Lograreglur

$$\log_a(x \cdot y) = \log_a x + \log_a y$$

$$\log_a(x^p) = p \log_a x$$